

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО, КРИМІНОЛОГІЯ

УДК 343.25

М. Ю. Веселов

*кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, доцент,
доцент кафедри кримінально-правових дисциплін Криворізького факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»*

Н. М. Моргун

*студент Криворізького факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»*

О. С. Каптур

*студент Криворізького факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»*

СМЕРТНА КАРА ЯК ВИКЛЮЧНА МІРА ПОКАРАННЯ

Сьогодні світ за ініціативою декількох міжнародних правозахисних організацій щороку 10 жовтня проводить Всесвітній день боротьби зі смертною карою. Цього дня в багатьох країнах відбуваються демонстрації, публічні дискусії та семінари з метою заборони смертної кари, а також для того, щоб звернути увагу широких верств суспільства до проблеми застосування цього виду покарання.

У всі часи велися й ведуться дискусії навколо проблеми застосування смертної кари. Вона є доволі складною й багатогранною та викликає протиріччя через те, що зачіпає політико-правові, соціально-економічні, морально-релігійні, культурно-психологічні та інші сфери нашої життєдіяльності.

Смертна кара – вища, виняткова міра покарання. Вона викликає безліч різних питань. Добро це чи зло? Справедлива відплата або невинуватого жорстокість суспільства? Чи стане смертна кара порядком від усіх лих? Чи допоможе вона позбутися злочинності? Чи порушує смертна кара права людини або є засобом з арсеналу правопорядку? Чи застосовувати її в сучасний період розвитку або відмовитися? Всі ці питання, які є приводом для нескінченних дискусій, свідчать про актуальність проблеми існування смертної кари.

«За» і «проти» смертної кари висловлювалися різні мислителі: Мор, Монтеск'є, Руссо, Кант, Гегель, Шталь підтримували застосування смертної кари лише в окремих випадках щодо осіб, які вчинили вбивства. Гоббс і Вольтер, навпаки, були проти такої міри покарання. Ця тема є предметом дослідження й для сучасних вітчизняних та зарубіжних юристів, філософів, теологів та психологів. Серед представників радянської та по-

страдянської доби країн колишнього СРСР можна виділити таких правознавців, як Б. Братусь, В. Головченко, І. Карпець, О. Клігман, І. Кудрявцев, А. Сахаров. Дослідники Н. Ахметшин, В. Квашис, А. Міхлін, С. Улицький також приділяли увагу цьому питанню. Серед зарубіжних дослідників найбільший внесок у вивчення проблеми смертної кари зробили К. Міхара, К. Філд, Р. Худ та ін.

Метою роботи є філософсько-правовий аналіз виправданості та доцільності повернення смертної кари в Україні як виключного виду кримінального покарання. Завданнями статті є: дослідження історичної генези інституту смертної кари; критичний аналіз аргументів «за» та «проти» такого виду покарання в сучасному світі; аргументація можливості запровадження (повернення) смертної кари як виключної міри покарання в Україні.

Якщо ми звернемося до історії розвитку смертної кари, то побачимо, що вона є одним із найдавніших видів покарання. Спочатку смертна кара ґрунтувалася на принципі таліону, коли вбивство людиною іншої людини каралося смертю вбивці. Крім того, в той час у багатьох соціумах діяв принцип кровної помсти.

Майже всі суспільства на певній стадії свого розвитку за різні види злочинів та в різні способи застосовували смертну кару. «Руська Правда», як і «варварські правди», не передбачала смертної кари. Спроби її запровадження в Київській Русі робилися, але не прижилися. Найвищою, винятковою мірою покарання було вигнання («поток і розграблені»), яке не виключало загибелі засудженого. Застосування смертної кари в Україні почалося у литовський період її історії («Судебник Казимира IV Ягеллончика 1468 р. та «Статут Литовський» 1529 р.).

У 1734 р. питання смертної кари врегульовувалося таким джерелом, як «Права, за якими судиться малоросійський народ». Козаки застосовували цю міру покарання за найтяжчі злочини. Військовими артикулами Петра I смертна кара встановлювалася за 123 злочини. Цариця Єлизавета Петрівна призупинила виконання смертної кари, хоча й не скасувала остаточно цей вид покарання.

Науковцем В. Головченком у статті «Смертна кара: морально-правові аспекти застосування» було досліджено питання смертної кари за часів Російської імперії та Радянського Союзу: «На початку ХХ століття смертну кару в Російській імперії застосовували як знаряддя боротьби з опозиційними влади силами в суспільстві. У Радянському Союзі вона передбачалася за державні та деякі інші злочини. Указом Президії ВР СРСР від 26.05.1947 р. було скасовано смертну кару в мирний час і замінено на засудження до 25 років виправно-трудових таборів. Але вже через три роки «за заявами від профспілок, селянських об'єднань» Указом Президії ВР СРСР від 12.01.1950 р. відновили застосування смертної кари до зрадників батьківщини, шпигунів, диверсантів. 30.04.1954 р. Указом Президії ВР СРСР «Про посилення кримінальної відповідальності за умисне вбивство» було встановлено смертну кару за умисне вбивство за обтяжувальних обставин. Основи союзного кримінального законодавства й союзних республік СРСР 1958 р. не внесли смертну кару до системи покарань, а виокремили самостійною статтею «як виняткову міру покарання» аж до її скасування. Було визначено вичерпний перелік злочинів, за вчинення яких могли призначати смертну кару, а саме: зрада батьківщини, шпигунство, диверсія, терористичний акт, бандитизм, умисне вбивство за обтяжувальних обставин. Закон забороняв застосовувати цей вид покарання до осіб, які не досягли повноліття (18 років), до жінок у стані вагітності на момент учинення злочину, винесення або виконання вироку. Ці положення було відтворено в кримінальних кодексах усіх союзних республік, зокрема в КК УРСР 1960 р.» [3].

Нині дві третини країн світу законодавчо або на практиці відмовилися від застосування смертної кари. Смертну кару скасували 96 країн; за всі злочини, окрім особливих обставин – 9; вищу міру покарання на практиці скасували 34 країни. Натомість у 58 державах її вирішили зберегти. Однак, за даними правозахисної організації Amnesty International, у 2011 р. лише у 10% країн світу, у 20 зі 198, виконувалися смертні вироки. Загалом торік у всьому світі було страчено 676 людей [2].

Майже весь час після здобуття Україною незалежності тривали суперечки щодо застосування смертної кари. Це пов'язано зі значною криміналізацією суспільства, різким зростанням кількості навмисних убивств за обтяжувальних обста-

вин. За даними «Міжнародної амністії», до 1995 р. Україна мала один із найвищих у світі показників за кількістю страт. Офіційна статистика свідчить, що в 1994 р. у країні було винесено 143 смертних вироки (тільки два пом'якшені) і 60 осіб страчено [12]. Але у 2000 р. смертну кару в Україні було скасовано. Кримінальним кодексом України 2001 р. вже не було передбачено смертної кари як виду покарання [7]. Це стало наслідком ратифікації Україною Протоколу № 6 до Конвенції про захист прав й основних свобод людини, який стосується скасування смертної кари. 04.05.2002 р. Україна приєдналася до Протоколу № 13 Європейської конвенції про права людини, що передбачає повне скасування смертної кари за будь-яких обставин в мирний і воєнний час (протокол був ратифікований і набув чинності 01.07.2003 р.). Проте це питання періодично обговорюється українськими парламентарями та суспільством.

Як було зазначено, питання смертної кари викликає запеклі дискусії. І прихильники, і противники цього виду покарання наводять широкий перелік аргументів на підтвердження своєї думки. Американський кримінолог В. Реклесс сформулював 4 основних положення на захист смертної кари: 1) відповідність покарання злочину, принцип таліона; 2) покарання як спокутування провини – злочинець повинен страждати, щоб спокутувати свій гріх; 3) покарання – залякування інших, нагадує, що з ними може трапитися те ж саме, якщо вони порушать закони; 4) покарання як захист інтересів суспільства.

Інший американський криміналіст Е. Сазерленд сформулював 5 таких причин: 1) смертна кара є більш ефективним засобом попередження злочинності, ніж інші види покарань; 2) вона економічно більш вигідна, ніж тюремне ув'язнення; 3) вона необхідна, щоб не допустити лінчування злочинця; 4) смертна кара звільняє суспільство від дефективних особистостей; 5) вона більш надійна, ніж довічне ув'язнення для осіб, засуджених за умисне вбивство, тому що останні можуть потрапити під амністію. На нашу думку, деякі з наведених аргументів мають неприхований цинічний характер. В. Черчілль заявляв, що смертна кара не гуманніша за довічне позбавлення волі, оскільки «прирікає на довгі роки жахливих поневірянь і страждань розуму і душі тих, кому хотіли зробити благо» [10]. Не можна не погодитися із цим твердженням. Ще невідомо, що гуманніше – смертна кара або довічне позбавлення волі. Зафіксовано також багато випадків самогубства ув'язнених, яким було оголошено рішення про заміну смертної кари довічним позбавленням волі.

Ми схильні розглядати існування смертної кари як закономірність соціальної справедливості і, перш за все, як соціально-правовий важіль попередження скоєння тяжких злочинів самим за-

судженням та іншими схильними до «нелюдських» дій особами. Можна підсумувати та виділити основні доводи «за» щодо такого виду покарання: а) це справедлива розплата за тяжкі (пов'язані з незаконним позбавленням життя інших осіб) злочини; б) цей вид покарання здійснює психологічний тиск шляхом залякування, що сприяє запобіганню аналогічним злочинам.

Наприклад, за результатами опитування, проведеного Всеросійським центром вивчення суспільної думки в 2010 р. росіяни виступають за збереження смертної кари, але не з жорстокості, а «з милосердя»: вони вважають довічне ув'язнення куди більш суворим покаранням [9]. Інший найближчий сусід України – Білорусь – остання держава Європи, де продовжують страчувати людей. Вища міра покарання в Білорусі оповита завісою секретності.

Дані багатьох соціальних досліджень демонструють, що від 60 до 80% українців підтримують застосування смертної кари [14]. Проте ми впевнені, що ані гуманістичні погляди, ані цілковита таємність та мовчазне приховування подібних фактів не можуть бути покладені в основу доцільності вищої міри покарання. З погляду гуманізму можна припускати доцільність евтаназії (хоча це питання також дуже спірне), але в жодному випадку не примусового позбавлення життя людини. Таємність у цій справі також має лише негативний соціальний ефект, тому що, по-перше, справляє враження не справедливого засудження, а швидше «зведення рахунків», по-друге, не має загального превентивного сенсу для упередження подібних злочинів у майбутньому.

Противники смертної кари також приводять аргументи на захист своєї позиції. Серед них можна виділити такі основні моменти: 1) смертна кара є запереченням принципу покарання, основний зміст якого полягає в виправленні; 2) судді нерідко не визнають підсудних винними, тому що побоюються брати на себе таку відповідальність – прирікати їх на смертну кару; 3) виконання вироку (страсти) впливає й на близьких засудженого, накладаючи вічну й незаслужену ганебну пляму. Як прихильники, так і противники смертної кари на підтвердження своїх поглядів наводять фінансові міркування [4]. Прихильники стверджують, що засудженого простіше й дешевше вбити. Ще один негативний аспект смертної кари – це існування інституту катів, тобто узаконених убивць.

За проведеними опитуваннями в Україні лише приблизно 3% населення має атеїстичні погляди. Отже, релігія відіграє не останню роль у житті українців. А різні релігії ставляться до смертної кари по-різному. У Біблії, як і в законодавстві інших стародавніх народів, смертна кара нерідко служить покаранням за тяжкий злочин. У християнстві (за Новим Заповітом), хоча прямим текстом ніде й не говориться про заборону смертної

кари, з різних висловлювань формується негативне ставлення до вбивства навіть ворогів. Сучасна церква визнає, що питання про скасування або незастосування смертної кари має вирішуватися суспільством вільно, з урахуванням стану злочинності, правоохоронної та судової систем [11].

Як уже було зазначено, Білорусь – єдина країна в Європі та СНД, яка не відмінила смертну кару. З 1999 р. кількість випадків смертної кари поступово зменшується, а за 2015 рік жодна людина не була страчена, хоча було винесено не менше двох смертних вироків. Таке покарання в Білорусі можна отримати за вбивство представника іншої країни з метою провокації чи війни; за міжнародний тероризм, злочин проти безпеки людства; геноцид; застосування зброї масового ураження; навмисне вбивство осіб, які не мають засобів захисту; вбивство двох і більше осіб, у тому числі неповнолітніх; терористичний акт тощо. Смертна кара може повернутися й у Туреччину, хоча в 2004 р. країна відмінила такий вид покарання для вступу в Євросоюз. На сьогодні Китай займає лідируючі позиції за кількістю страт. У цій країні смертна кара передбачається за такі злочини, як: зберігання чи поширення наркотиків; насильницькі злочини; нанесення шкоди національній безпеці; розкрадання або зберігання вибухових речовин чи зброї; вживання алкоголю за кермом, що стало причиною загибелі людей; корупція тощо. Найчастіше смертна кара в Китаї застосовується через корупцію. З 2000 р. за хабарі було страчено близько 10 тисяч чиновників, ще 120 тисяч отримали по 10–20 років ув'язнення [1]. Вважаємо, що запровадження одного такого заходу у країні буде дієвішим, ніж створення низки антикорупційних структур.

Загалом кількість країн, які відмовилися від цієї виняткової міри покарання або ввели мораторій на її застосування, поступово збільшується. Тенденція зрозуміла: смертна кара йде в минуле. Хоча не можна на 100% бути впевненими, що це дійсно позитивна новина [6].

Щодо інституту смертної кари в Україні, то відсутність такого виду покарання є обов'язковою умовою для членства нашої держави в Раді Європи. 29.12.1999 р. Конституційний Суд України визнав, що смертна кара суперечить Основному закону України, чим остаточно заклав шлях до її відновлення [11]. У той же час держава нездатна на всі 100% забезпечити виконання одного з основних своїх обов'язків перед людиною – захищати її життя. Отже, випадки резонансних вбивств та катувань періодично викликають у суспільстві питання про поновлення смертної кари. Усвідомлення родичами загиблих неспівмірності навіть найжорстокішого покарання з існуючих у чинній системі кримінальних покарань (довічне ув'язнення) іноді призводить до самосуду (самоправства) або іншого свавілля.

Найбільш гучний резонанс, пов'язаний із темою смертної кари, в українському суспільстві викликав законопроект про відновлення цього виду покарання. Депутати Верховної ради І. Калетник, І. Алексеев та П. Симоненко запропонували призначити смертну кару видом покарання за тяжкі та особливо тяжкі злочини. Екс-міністр МВС України Ю. Луценко виступав за відновлення смертної кари в вигляді розстрілу за особливо тяжкі злочини проти особи [5]. Адже у спогадах дорослого населення України досі залишилися негативні асоціації з прізвищами «Чікатіло» та «Онопрієнко». Документом передбачалося встановити можливість застосування смертної кари як виключної міри покарання за тяжкі та особливо тяжкі злочини: умисне вбивство, торгівля людьми або інша незаконна угода відносно людини, розбій, бандитизм, терористичний акт, контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їхніх аналогів або прекурсорів, отримання хабара. Але у лютому 2010 р. Верховна Рада відхилила цей законопроект.

Смертна кара є найбільш суворою мірою покарання, бо вона призводить до позбавлення найціннішого блага – життя, причому втрата ця незворотна. Інші покарання зворотні: гроші або конфісковане майно можуть бути повернуті або компенсовані, обмеження, пов'язані з відбуванням обов'язкових або виправних робіт, відпадуть із закінченням терміну покарання, втрачена свобода буде відновлена після звільнення. Життя людини, засудженої до покарання у вигляді смертної кари, втрачається назавжди. З цього можна зробити висновок, що необхідно з особливою ретельністю підходити до призначення смертної кари. Проте існують й інші блага – це життя інших невинних людей, які мають гарантоване Конституцією України право на захист. І втрачені через навмисні злочинні дії інших осудних осіб, ці життя також за жодних обставин не будуть повернуті.

Смертна кара, звісно, не є стовідсотковою гарантією запобігання умисним злочинам проти життя людини. Але як бути з численними людськими жертвами, вбивствами з особливою жорстокістю, безкарністю? Принципи законності, демократизму, рівності громадян перед законом на сьогодні фактично спотворені, адже народ ніколи не визнавав абстрактного гуманізму. Тому зовсім не дивно, що час від часу лунають голоси стосовно перегляду міри кримінальної відповідальності, наприклад, за умисні вбивства. На сьогодні існує багато передумов для того, аби порушувати питання про відновлення в кримінальному законодавстві смертної кари.

Трагедія Оксани Макар (згвалтування та жорстоке вбивство вісімнадцятирічної дівчини, яке сталося 09.03.2012 р. у Миколаєві) здійняла в Україні нову хвилю обговорення доцільнос-

ті смертної кари. Зухвале вбивство у м. Дніпро (25.09.2016 р. екіпаж патрульної поліції затримав автомобіль, який порушив правила дорожнього руху. Затриманий водій відкрив вогонь по поліцейських, убивши одного з поліцейських і смертельно поранивши його напарницю) також нагадало громаді про відсутність адекватного покарання для зловмисника.

Висновки. Ми приєднуємося до табору прихильників повернення інституту смертної кари в нашу країну, наголошуючи на тому, що це має бути саме «виключна» міра покарання за особливо тяжкі навмисні злочини проти життя людини (такі, як наведені в ч. 2 ст. 115 Кримінального кодексу України (кваліфіковані склади умисного вбивства), ч. 3 ст. 258 КК України (терористичний акт, що призвів до загибелі людини), ч. 1 ст. 442 КК України (геноцид)). Переконані, що смертна кара є справедливим реагуванням із боку держави на дії, які спрямовані на зухвале (незаконне) позбавлення життя іншої людини. Але вважаємо, що Україна поки не готова до цього. Треба пройти декілька етапів удосконалень, перш ніж повернути смертну кару на практиці. Насамперед мають бути вдосконалені органи досудового розслідування та судочинства задля проведення якісного, неупередженого досудового розслідування та справедливого й законного судового розгляду з метою виключення випадковостей та помилок, які в такому випадку є неприпустимими. Мається на увазі, що смертна кара може допускатися лише за умови беззаперечного доведення вини суб'єкта кримінального правопорушення. За умови наявності навіть опосередкованих доказів, які викликають сумнів, виключна міра покарання не може бути застосована.

Необхідно також підвищити правосвідомість працівників правоохоронних та судових органів задля сумлінного виконання ними своїх обов'язків, адже саме на них покладається неабияка відповідальність. Окремо можна додати пункт про посилення відповідальності працівників органів досудового розслідування та судочинства з огляду на те, що помилок у цій сфері не має бути, а з посиленням відповідальності необхідні заходи для її реалізації. У цьому випадку важливим є суворий контроль за точністю здійснення покладених на вказані органи обов'язків та повноважень.

І, звісно, на нашу думку, беззаперечним є той факт, що рішення щодо питання введення смертної кари не може бути поспішним та необдуманим. Для обговорення цього питання мають бути залучені вищі органи влади, теоретики та практики правознавства, Уповноважений із прав людини, представники української церкви, оскільки релігія відіграє не останню роль у житті пересічного громадянина. А також має бути проведена низка соціологічних досліджень, щоб дізнатися думку громадськості з цього приводу.

Література

1. Ахметшин Н. Смертна кара в сучасному Китаї: правове регулювання та практика застосування / Н. Ахметшин. – М. : Юрид. фірма «Приватне право», 2004. – 211 с.

2. В Украине полностью отменена смертная казнь / По материалам Обозреватель ; Интернет-издание «Корреспондент.net», от 2 июля 2003 г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://korrespondent.net/ukraine/events/74188-v-ukraine-polnostyu-otmenena-smertnaya-kazn>.

3. Головченко В. Смертна кара: морально-правові аспекти застосування / В. Головченко // Журнал «Віче». – 2007. – № 22 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.viche.info/journal/726/>.

4. Квашиш В. Смертна кара. Світові тенденції, проблеми та перспективи / В. Квашиш. – М. : Юрайт, 2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.e-reading.mobi/bookreader.php/131427/Kvashis_Smertnaya_kazn%27__mirovye_tendencii%2C__problemy_i_perspektivy.pdf.

5. Коммунисты хотят вернуть в Украину смертную казнь // Обозреватель. – 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://obozrevatel.com/politics/kommunistyi-hotyat-vernut-v-ukrainu-smertnuyu-kazn.htm>.

6. Мазур Т. Смертна кара відходить у минуле [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://tsn.ua/blogi/themes/law/smertna-kara-vidhodit-u-minule-342027.html>.

7. Мельничук В. Найвищий прояв гуманізму або чи є довічне позбавлення волі належним еквівалентом смертної кари / В. Мельничук // Юридичний журнал. – 2005. – № 6. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=1775>.

8. Смертна кара [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/Смертна_кара.

9. Смертна кара гуманніша за довічне ув'язнення [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://tsn.ua/svit/smertna-kara-gumannisha-za-dovichne-uv-yaznennya-vvazhayut-rosiyani.html>.

10. Смертна кара: за і проти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrbukva.net/page,10,61417-Smertnaya-kazn-za-i-protiv.html>.

11. Смертна кара у вченні Церкви [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.credo-ua.org/2011/11/54679> 2011.

12. Смертну кару в Україні вважають недоцільною навіть її прихильники / Редакція Інтернет-видання «Тижень.ua» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://tyzhden.ua/Society/46522>.

13. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статей 24, 58, 59, 60, 93, 190 Кримінального кодексу України в частині, що передбачає смертну кару як вид покарання (справа про смертну кару) // Вісник Конституційного Суду України. – 2000. – № 1. – С. 16–21.

14. Ткачук Д. Смертна кара – необхідна міра покарання! / Д. Ткачук // Журнал Житомира. – 2010 [Елек-

тронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zhzh.info/publ/17-1-0-2190>.

15. Шульга А. Смертні вироки у світі, або кара в Україні за ідентичні злочини / А. Шульга // Надзвичайні новини. – 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://nnovosti.info/articles/smertni_viroki_u_sviti_abo_kara_v_ukrajini_za_identichni_zlochiny-204.html.

Анотація

Веселов М. Ю., Каптур О. С., Моргун Н. М. Смертна кара як виключна міра покарання. – Стаття.

Наукова стаття присвячена розгляду такого інституту покарання, як смертна кара. Цей інститут був запроваджений досить давно, проте й на сьогодні це питання залишається доволі дискусійним. Погляди прихильників та противників цього виду покарання категорично різняться. У роботі аналізуються усі «за» та «проти» відносно смертної кари. Беручи до уваги практичну сторону застосування смертної кари в сучасному світі, в статті досліджується питання доцільності відновлення зазначеного виду покарання в Україні та шляхи досягнення цієї мети.

Ключові слова: кримінальне право, кримінальне провадження, правосуддя, покарання, смертна кара.

Аннотация

Веселов Н. Ю., Каптур О.С., Моргун Н. М. Смертная казнь как исключительная мера наказания. – Статья.

Научная статья посвящена рассмотрению такого института наказания, как смертная казнь. Данный институт был введен достаточно давно, однако и сегодня этот вопрос остается довольно спорным. Взгляды сторонников и противников этого вида наказания категорически отличаются. В работе анализируются все «за» и «против» относительно смертной казни. Принимая во внимание практическую сторону применения смертной казни в современном мире, в статье исследуется вопрос целесообразности восстановления указанного вида наказания в Украине и пути достижения этой цели.

Ключевые слова: уголовное право, уголовное производство, правосудие, наказания, смертная казнь.

Summary

Veselov M. Y., Kaptur O. S., Morgun N. M. Death penalty as an exceptional measure of punishment. – Article.

The scientific article is devoted to an institution penalty of death. This institute was set long ago, and today is quite controversial. The views of supporters and opponents of this type of punishment are absolutely different. The paper analyzes all the “pros” and “cons regarding the death penalty. Considering the practical side of the death penalty in the modern world in the article the question of the return of this type of punishment in Ukraine and ways to achieve this.

Key words: criminal law, criminal proceedings, justice, punishment, death penalty.